

Privredno - kulturne
matice
za Sjevernu Dalmaciju

GIDANS

Privredno-kulturne
matice
za Sjevernu Dalmaciju

Godišnjepretplata: za članove Matice 24 din.
za nečlanove din. 30.
Pisma i novac slati na adresu:
Šibenik, poštanska pregrada br. 30.

Šibenik, 28. Januara 1935
БРОЈ 207. — ГОДИНА VII.

Vizitica: Privredno-kulturna Matice za Sjevernu Dalmaciju.
Urednik PAVLE ZELIĆ
Telefon br. 84. — Broj šak. računa 38. 242.

Мисли о једној 700-годишњици

— Пригодом овогодишње „Светосавске године“ —

Ових дана навршава се 700 година од смрти Саве Немањића, највећег просвјетитеља народног, који је умро 1235 године. Све су друге творевине које су се појављивале у нашем народу пропадале, осим оних које је Свети Сава основао.

У чему је била тајна успјеха и величине Савине?!

У томе што је он својом генијалном памећу јасно био уочио да ће доћи вријеме кад ће „великаши раздробити царство“ и да треба створити нешто што ће бити кадро да преко себе претвори многе вијекове и многа туђинска царства, па да једног дана — којим је наше покољење почашћено — на рушевинама тих царстава поносно изведе народ наш на позорницу свијета, као слободног и активног учесника у стварању свјетске повјеснице.

Тежиште народне судбине и народне будућности пренијети на народ, на себра — прошлог, малог човјека; на онога, који је по ондашњем схваћању био створен, рођен и одређен само за то да служи „племенцима“ и „забранима“, у томе је тајна Савина успјеха и величина његове појаве.

Није то ни данас лако нити је сваком јасно — данас послје 700 година и читав вијек демократске ере. Сава је за пуних седам вијекова пред нама коракнуо и крочио па зато га вијекови не само нису могли збрисати из народне историје и живота народног, него се његова стваралачка, херојска појава све јасније одражује на културној позадини наше данашњице, која тек сада послје седам стољећа, почиње полако и бојажљиво да излази на Савин пут.

У доба Савино државна и народна кућа зидала се одозго; тежиште и упориште њено постављало се на врхове тадашњег друштва. Племенство и велможе народне опијене сјајем бљештаве византијске културе, сјајем и господством њене цивили-

лизације, нису ни хтјеле ни могле да уоче, да је та култура, ма како била велика, у сржи својој сагњила и да она неминуовно носи пропаст и свом сопственом народу, у коме је никла, а камо ли нашем коме је туђа и који јој је туђ.

— Не тако, мислио је и говорио Св. Сава; народна кућа се мора зидати с темеља и с темеља утврђивати, па ће и кров и врхови бити сигурнији. Темеље народне куће и њене будућности треба поставити у народ, с народом је зидати, с народом је користити и с народом је бранити. А да би народ могао достојно да врши ту своју улогу треба му просвјета, треба му култура; али култура која потиче из његове душе и коју народ сам ствара и помаже стварати, а не византијска, туђинска која, и кад то неће, гуши у народу често најбоље његове особине, истинске, прирођене и ствара у њему вјештачке и лажне.

Свети Сава није то само говорио, него је и у дјело проводио: прекинуо је најприје са сјајем и господством своје краљевске куће, удаљио се од своје рођене браће и послушао свој унутрашњи глас, који га је одвео у народну средину, к срцу и души народа.

Само зато што је Свети Сава осјетио и увидио да се ни Богу — а камо ли нечем мањем — не може служити отимљући народу његово најосновније право: његовог језика, његових обичаја, његовог права да сам рјешава све своје послове, а не да прима готове туђе, византијске „благодати“, постигло се је то да је народ и у доба свог најцрњег робовања сам остваривао и чувао — своју богомољу, своју братску кућу, своју народну школу, свој манастир, свој народни сабор — своју народну светосавску вјеру „гдје Обилић над сјенама влада“. И догодило се да онда кад је пропала и слава и господство и сјај које су великаши стварали, кад ничему томе није би-

ло трага, сачувале су се тековине Савине у народу и народ у њима кроз седам страшних вијекова наше историје.

Кад је у најизразитијој области свог духовног живота народ осјетио љепоту и вриједност свога слободног стваралаштва он је на сличан начин стварао сву своју културу, уносио у њу своје особине, створио многе умотворине и рукоктворине, и — што је најважније од свега! — борио се за своје тековине са једним таквим пожртвовањем, које не би било могућном створити са никаквим поукама, уредбама и наредбама, па биле оне најсавршеније на свијету.

Споменици овог народног светосавског духа виде се свуда гдје наш народ живи — и у његовој старој постојбини, и куд је год селио — испред турске силе, да се не турчи и — носио је собом и свуда ударао спомене своје светосавске вјере. Само под утицајем тога духа створени су, и највећим народним идеалима служили: Хилендар („бијел Вилиндар усред Горе Свете“), Жича, Студеница, Милешево, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Љубостиња, Манасија и остале задужбине — све до наших

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ:

Владика Стеван Љубибратић

(Овај чланак садржи интересантне податке из наше прошлости на је измијешан и читавоцима из највиших редова. — Ур.)

У историји даламатинских Срба владика Стеван Љубибратић заузима врло угледно мјесто. Он је дјеловао и страдао у првој половини осамнаестог вијека. То је било у доба можда најтежих искушења кроз која је српски дио нашег народа на Приморју морао да прође у љутој и неравној борби за вјеру, име и опстанак. О животу и раду владике Стевања Љубибратића до његова одласка из Даламације расправљао је до сада опширно др. Никодим Милаш у свом дјелу „Православна Даламација“. Ати владика Стеван Љубибратић има видних заслуга и на просвјетном пољу, што је код нас мање познато. Ове заслуге за подизање школа и просвјете у српском дијелу југословенског народа уопште, и то баш за вријеме његова

страњовања, претстављају тога многострадалног епископа такођер у врло симпатичној сјетлости. Владика Стеван Љубибратић био је заиста маркантна личност, рајетног ума, карактера и родољубља, па је потребно и корисно да се његов живот и рад прикажу у цјелини, макар то било и у најкраћим потезима.

У доба турске и млетачке владавине, на Јадранском Приморју укатују се два национална средишта: „Катунска Нахија“ под новим именом Црна Гора и Равни Котари са Буковицом у Сјеверној Даламацији. Ту се бијаше слегло и збило све што је у то доба било најборбеније из свих српских земаља. Ти борбени горштади и љути ускоци привукли су на себе нарочиту пажњу двију држава: Венеције и Русије која се од времена цара Петра Великога почела нагло дизати. Обје државе су рачунале и на ту борбеност др-

ногорских горштака и котарских ускова у својој борби с Турцима. И тако је испало, да је потискивање Турака са обала Јадранскога Мора започело најpriје баш на земљишту Равних Котара и кршине Буковице, и то још од средине XVII вијека. Крваво разрачунавање између Срба и Турака у Сјеверној Далмацији трајало је преко седамдесет година готово без престанка. Далматински „морлаци“: ускоци, хајдуци и сердари под млетачким вођством успјели су најзад да, скоро властитом снагом, потпуно истисну Турке из цијелога Далматинског Приморја. Плодове тога њихова пјесмом прославевог јунаштва побрали су лукави Млечини познатим уговорима о миру у Сријемским Карловцима (1699 г.) и у Пожаревцу (1718 г.). У томе крвавом разрачунавању учествовали су и Срби из Херцеговине, али нису успјели да са себе стресу турску јарам. Због тога, требињски владика Саватије Љубибратић морао је год. 1695, са много народа (око 70 породица) и са више калуђера из требињског манастира Тврдоша, прећи из Херцеговине у Боку Которску, у крајеве близу Херцеговога, под млетачку власт. За услуге почињене у рату млетачка влада је дуклом од 29 јуна 1695 године Саватији признала епископску власт, обдарила га у Топлој земљиштем, кућом и нарочитим годишњим приходима за издржавање. Тсм приликом, епископ Саватије повео је са собом и синовца Вукашина, који се родио у Требињу. Како Вукашин тада бијаше дјечко, владика Саватије даде га, по свој прилици у манастир Савину, да изучи књигу и да се спреми за свештенички позив.

Убрзо, за далматинске Србе наступиле судбоносна времена. На њих се са свом жестивом оборише моћни претставници латинске цркве с тврдом намјером да их силом или поуниште или покатоличе. Државна млетачка власт одвече брзо баца у заборав све „морлачке“ жртве и заслуге при изгону Турака из Далмације, па стаде отворено да помаже латински прозелитизам и још да безобирно економски искористије скоро бесправни српски сељачки народ који је већ и онако дугим ратовањем, болештинама, глађу и поморима био доведен до самог руба пропасти. И кад су удружени претставници власти и силе били у тврдом увјерењу, да ће првим нападом сломоти сваки отпор тврдоглавих „морлака“ и у својим намјерама доћи до пуне побједе, баш тада најшоше на тако жилаву одбрану да се изненадише и запрепастише. Већ 1704 године плану буна у Буковици и Котарима под вођством пратопа Петра Јагодића Курице против неправедних пореза и глоба, а наредне године и у Црнинској Крајини под вођством калуђера Исаније из манастира Драговића ради одбране православне вјере и тадашњег владике Никодима Бусовића који се испред млетачке силе морао уклонити преко границе и заклонити чак у Светој Гори. У котарско-буковичкој буни устало је на оружје, како веле, око 8000, а у четинској око 7000 људи. Многи од побуњених Срба почели су да се исељавају у Турску и Аустрију. Пред таквим мушким отпором народа силници устукнуше и притајаше се до повољније прилике. Шта више, да би уврујане „морлаке“ примирили, Млечини овластише год. 1705 владика Саватија Љубибратића

да у своје руке узме управу српско-православне цркве на далматинском континенту. Народ се заиста ускоро смирио, али је отада стао своју пажњу нарочито обратити на једно-вјерну и даљку Русију, која се баш тада нагло и са „гремљачком слашом“ снажила, и од ње тражити моралну помоћ и утјеху у невољи. И владика Саватије посла у Русију свога синовца Вукашина, који се већ дотле био покалуђерио и добио име Стеван, свакако у нарочитој дипломатској мисији. Кад се Стеван вратио из Русије и доио свештеник књига за далматинске цркве, млетачке власти га окриваше за велику издају и затворише чак преко мора у тврђавној тамници у Верони. Приликом тамновања у тој латинској тврђави Стеван је упознао и научио италијански језик. Најзад, пред грађанским судом Стеван је успио да се опрчада, да се ослободи тамнице и врати к стрицу. Мало доцније, мјесеца јануара 1716 год., умро је владика Саватије Љубибратић, који е тестаментарно прогласио наследином у свему, свога младог синовца Стевана, тада већ архимандрита по чину.

II

Кад је архимандрит Стеван Љубибратић ступио на чело далматинске цркве, био је већ добро познат не само у Боки Которској*), него и цијелој Далмацији. Још за живота владике Саватије и његово име он је ваљда с нарочитом мисијом год. 1715 походио већину далматинских парохија. Кроз прве двије године своје управе далматинском црквом, он је стекао љубав и народа и свештенства, па га је на њихову општу молбу српски патријарх Мојсије, који се навратио у Боку из Црне Горе, заваљачио на Сретеније 1719 године, и то свакако са знањем и одобрењем тадашњег далматинског проведитора. Још је требало да Стевану призна владичанску власт и средишња млетачка влада код које је у тај мах био добро записан. Кад је год. 1717 Имотска Крајина прешла из турских у млетачке руке била је због ратних операција скоро опустјела. По наговору тадашњег архим. Стевана Љубибратића пређоше из Херцеговине у Имотску Крајину под власт млетачке сињоррије 18) српских породица (око 1400 душа), које образоваше нову црквену општину и од једне турске цамче направиле себи цркву по претходном одобрењу далматинског проведитора. Међу тим досељеницима било је породица и из Зубаца близу Требиња, недалеко од црногорске границе, па своју насебину код Имотског прозваше „Црногорци“, као што се њихово село тако и данас вове. Државна власт је з то обдарила владика Стевана Љубибратића и калуђере манастира Драговића, где се он као епископ стално настанио, са осам јутара оранице и једном баштом близу Врлике, па затим још са једним земљиштем код „Вуковића моста“. Осим тога, владика Стеван Љубибратић је на основу дукала од 1 августа 1716 год. уживао сва права и дохотке који су били раније пријани ти његову стрицу пок. епископу Саватији.

Као архимандрит и затим као епископ, Стеван је неуморно настојао да се све далматинске цркве др-

*) Бока је тада била у црквеном погледу под управом метрополита црногорског Данила Петровића-Његоша.

же у реду, да се у њима врши правилно богослужење, да свештенство поучава народ и тачно врши своју пастирску и црквену дужност, да се у манастирима држи правило, а калуђери да буду примјерни и да дјецу поучавају. Црквама у Добропољцима, Јагодној, Ивошевцима, Крчкама, Крушеву, Огону, Петрову Пољу, Стрмици и Отишићу, које су биле врло оскудне, он је послао по неколико богослужбених књига и равних црквених утвари, а које је у Русији био добио на дар. Наредио је, да се у свакој парохији заведу књиге оних „који се роде, који се вјенчају и који умру“, да се уобичаји трикратно наповиједање брака са олтаром и да свештеници сваке литургије морају народу проповиједати и еванђеље тумачити, и то по „књизи проповиједи“ коју ће он послати онима који те проповиједи не би знали сами саставити. Он је успио и то, да је млетачка влада издала строге наредбе о заштити вјере и обреда православних Шибенчана.

Кад је Стеван Љубибратић постао епископом прва дужност му је била да обиђе далматинске цркве, да се лично упозна са потребама свога народа и свештенства. И он се тој својој дужности свесрдно и одмах одазвао. По одобрењу далматинског проведитора Моћенига, владика Стеван је год. 1719 предузео каноничку посету своје епархије.

„Судије га је народ с особитим одушевљењем дочекивао и примао благослов његов“ — прича Милаш — „Служио је св. литургију у свакој цркви, поучавао је народ и храбрио га је и вјери. Поучавао је свештенике да ревосни буду у вршењу пастирске службе, да уче народ вјери у моралу, да буду примјерни вође народа. Осветио је неке цркве које су сами свештеници били прије осветили, и све је цркве снабдио св. миром, што је био добио од патријарха Мојсија. Сакупио је том приликом многе свештенике у Книнском Пољу, а на тој свештеничкој скупштини било је утврђено све оно у погледу вршења пастирске службе, што је он прије средством окружница био наредио. Благоволна је за православну вјеру у Далмацији била ова Стеванова посета, и сваке се осјећао као препорођен и пуно нозе душевне снаге за заштиту вјере“. Такав Стеванов рад је изазвао заиста и срџбу далматинског латинског свештенства, јер по њихову тврђењу „и сама простота католичких тежак заносила се гледајући величанство и достојанство његово, и као да им је годио онај варљиви изглед“. Пронађоше сада, да владика Стеван тобоже није ни поданик млетачки, ни да га централна влада није признала, па да га треба протјерати из земље. Поред

све одбране проведитора Моћенига, да је Стеван одавна прешао у млетачко поданство, да је стекао извјесних заслуга за државу и народ, да је човек добра срца, питомих манира и најплеменитијих осјећања, млетачки сенат ипак својим дуклом од 11 априла 1722 год. наредио далматинском проведитору да владика Стевана Љубибратића одмах уклони из републичких земаља. Са жалосним срцем епископ Стеван морао се сили покорити и „оставити свој народ баш у часу када је — по ријечима дра Милаша — најтежијој опасности цркви у Далмацији била изложена“. Прешао је у Лиду и ту провео око три године у очекивању на повратак, управљајући и остале далматинском црквом. Неколико деценија доцније, готово иста судбина задесиће још једнога честитог епископа и љетописца далматинског — Симеона Кочаревића, којег је рукоположио за свештеника бивш владика Стеван Љубибратић. Једно вријеме неће бити ни једне млетачке тамнице без православног свештеника, а неки ће доспјети и на галије, али ће и на тим мјестима дизати гласне протесте против неправде и прогонства*). Настрадаће и неки свјетовњаци, нарочито сељаци: Ђорђе Мочизуна, Петар Паравић, Михаило Простран, Мијо Вујновић, Раде Скопељић и Остоја Простран, и т. д., као „бунтовници и непоуздани елементи“, али ни латинска злоба ни млетачка сила ни тада неће успјети у својим намјерама. Народ и свештенство заувјек остадоше вјерни својој Светосавској цркви и немањинско-косовској традицији. У стању одбране чак запријетише и општам народним устанком, ако се са изазивањима и прогонима не престане...

У једној преставци из год. 1760 каже се отворено: „Ми једва да можемо исказати ријечима тежбе, које трпимо од непрекидних закидања, а које морају најпослије ослабити и најјачу вјерност толиких поданика, који бивају очајањем гоњени, да се послуже у своју помоћ и најопаснијим средствима. Пада сваки дух и губи снагу и најјаче срце, кад човек види да га гони само плачење, си рошња и насиље“.

— Свршиће се —

*) У претставци настојатеља манастира Крупе и Крке млетачком сенату од 26 августа 1760 године каже се: „Molti sacerdoti per sottrarsi dalle violenze si ritirarono nel vicino confine austriaco, comparando incognito di notte al convento (Крупа) per rilevar lo stato suo, e rifugiandosi di giorno in quelle montagne, mentre gli altri furono arrestati e condotti a Zara, dove come malfattori tra catene furono posti in galera tre mesi, da dove colli mezzi più idonei ricuperarono la libertà“. Настојатељи, нарочито споменути страдања њумана Мојсија и Пахомија.

Iz deklaracije Kraljevske vlade

Rijč „Vladna deklaracija“ često se čuje, a naročito pri promjenama vlada kad na mjesto stare dolazi nova. Deklaracija znači jednu izjavu, više manje svečanu, koja se izriče javno. „Vladna deklaracija“ znači uvijek naročitu svečanu izjavu, koju vlada daje u osobitim nekim važnim prilikama i o vrlo važnim pitanjima unutrašnje ili vanjske politike.

U parlamentarnim zemljama običaj je, da svaka nova vlada, kad preuzme vlast nad zemljom, izlazi pred narodno predstavništvo (skupštinu i senat) sa svojom deklaracijom, kojom se na neki

način predstavlja narodu. Svaka nova vlada može da znači i izvjesnu promjenu i zemaljskoj politici — unutrašnjoj ili spoljnjoj. O tim promjenama narod treba da bude obavješten, kao i o tome ako nikakve promjene nisu u izgledu. Za to vladna deklaracija znači svečanu izjavu vlade o tome u kom pravcu i kakvih načela će se nova vlada držati u svojoj upravi zemljom; ona u neku ruku znači program vladina budućeg rada. Ako narodno predstavništvo neće da ga vladina deklaracija ne zadovoljava, ako se većina u njemu ne bi složila sa

Pretplata za „Glas“

Table of subscription contributions with names, titles, and amounts. Includes: Stanišić Kosta, arb. namjesnik, Ljevno Din. 24; Risto Čatić, paroh, Gubln „ 24; Bogdan Dobrota, sveštenik, Bratšković „ 24; Sekulić Svetozar, Kanjanl. za 1933 i 1934 „ 48; Dr. Branko Kurajica, Šbenik „ 24; Dr. Ivo Grgić, Kula „ 24; Drago Kokotović, učitelj, Crni Lug „ 24; Dragica Tomanović, učiteljica, Crni Lug „ 24; Pleo Koloman, opšt. blagajnik, Bos. Grahovo „ 24; Klišanić Ivan, opšt. tajnik, Bos. Grahovo „ 24; Svetozar Rakonić, učitelj, Maleševci „ 24; Pavao Levčki, učitelj, Bos. Grahovo „ 10; Crkva Mokropolje, za 1933-34 „ 48; Bajalica Mile Žažvić, Brib. Mostine „ 20; Opštinska Štedionica, Obrovac „ 24; Trišić Milan, sveštenik, Vrljka „ 24; Milan Vulinović, upravitelj Štedionice, Obrovac „ 24; Dr. St. Filipović, Zagreb „ 24; Blažo Radojičić, sveštenik, Preodac „ 24; Crkvena opština Radučić, za 1933-34 „ 48; Skočić Damjan, trg. Šbenik „ 24; Đura Krunić, čin. P. a. b. Beograd „ 36; Adžija Don Ante, župnik, Starigrad „ 36; Rajčević Vitomir, sudija, Obrenovac „ 36; Rakić B. Marko, podnar. Kragujevac „ 10; Prostran K. Jovan, narednik „ 36; Vujanović Petar, penzioner Padene „ 36; Vukadinović Nikola, težak „ 36; Jaremaž G. Nikola, vet. poručnik, Skoplje „ 36; Mihilo Jelača, prota Đevrske „ 24; Crkvena Opština Žagrovic „ 24; Naum Milković, iguman, Man. Dragović „ 24; Manastir Dragović „ 24; Tanasija Kalanj, sr. šk. nadzornik, Benkovac „ 24; Vlahović Ante, Mandalina „ 36; Crkvena Opština Jagodoja „ 24; Zemljorad. Zadruga J godnja „ 24; Dr. Josip Lalić, ljekar, Šbenik „ 24; Stevo Vukojević, Knin „ 24; Vujo Drča, trgovac, Benkovac „ 24; Jovo Novaković, trg. Bos. Petrovac „ 36; Božo Todorović, težak, Skradin „ 36; Dušan Rašković, sveštenik, Jagodnja „ 36; Tode Rastović, trg. Knin „ 36; Kalanj Vaso, težak, Žažvić „ 24; Stipe Šare, trg. i ind., Šbenik „ 72; Petar Kesć, težak, Kn. polje „ 24; Miloš Vojvodić, težak, Kula „ 10; Atlagić „ „ 10; Crkvena Opština Đevrske „ 24; Ridić Sava, Radučić „ 36; Ilija Kutlača, Split „ 24; Ljuna K. Jovan kaplar, Barane „ 24; Desnica Boško, advokat, Obrovac „ 24; Luka Milnović, trg. Imotski „ 72; Jadronja Josip bečkijski konzul. Šbenik „ 72; Petar Živković, armijski doktor Beograd „ 24; Hotel „Krkva“, Šbenik „ 36; Crkvena Opština Kula Atlagić „ 72; Anka ud. Nakić, Driž „ 36; Božo Đ. ba, komandir stanice Orkovi „ 35-50; Kal. ić Luka, čuvar pruge Vrpolje „ 24; Bogdan Ivaniš, Karin „ 24; Čorić Drago, Zenunik „ 36; Eduard Firm, Siverić „ 36

Table of contributions to 'Matica' (Članarina za Maticu) with names and amounts. Includes: Simeon Petričević, uprav. man. Krupa Din. 24; Dr. Marko Dominis, advokat, Šbenik „ 72; Kancelarija Mitropolita Dositeja Zagreb „ 36; Mirko Sinobad, svešt. Kn. Polje „ 48; Panjković Vukadin, Debelo Brdo „ 36; Sokolsko Društvo Šbenik „ 24; Stevo Žigić, čin. Šipada Šbenik „ 36; Nikola Dragičević, svešt. Imotski „ 24; Dr. Josip Pasini, ljekar, Šbenik „ 72; Trifan Vojvodić, kožarska trgovina, Stara Pazova „ 36; Jovan Miodragović, sveštenik, Mokropolje „ 24; Prijedić-Sladić Stevo, Biskupija, Knin „ 72; Gojko Ležalac, Đevrske „ 30; M. Budimir, Kistanje „ 24; Plavša Marko, sveštenik, Sinj „ 24

Članarina za Maticu

Continuation of 'Matica' contributions. Includes: Kosta Stanišić, arb. Namjesnik Ljevno Din. 12; Risto Čatić, paroh, Gubln „ 12; Sekulić Svetozar, paroh, Kanjanl. za 1933/34 „ 24; Dr. Ivo Grgić, Kula „ 12; Drago Kokotović, učitelj, Crni Lug „ 12; Dragica Tomanović, učiteljica, Crni Lug „ 12; Pleo Koloman, blagajnik opštine Bos. Grahovo „ 12; van Klišanić, opština tajnik, Bos. Grahovo „ 12; Svetozar Rakonić, učitelj, Maleševci, Bos. Grahovo „ 12; Plavša Marko, sveštenik, Sinj „ 12; Opštinska štedionica Obrovac „ 12; Trišić Milan, sveštenik, Vrljka „ 12; Vulinović Milan, upr. šted. Obrovac „ 12; Dr. Stjepan Filipović, Zagreb „ 12; Blažo Radojičić, svešt. Preodac „ 12; Crkvena Opština Radučić „ 24; Zo ka Skočić, prof. Šbenik „ 12; Skočić Damjan, trg. Šbenik „ 12; Mihilo Jelača, prota, Đevrske „ 12; Crkvena Opština, Žagrovic „ 12; Krečak Nikola, svešt. Žagrovic „ 12; Naum Milković, iguman, man. Dragović „ 12; Manastir Dragović „ 12; Tane Kalanj sr. škol. nadzornik Benkovac „ 12; Crkvena Opština Jsgodnja „ 12; Zemljoradnička zadruga Jagodnja „ 12; Dr. Josip Lalić, Šbenik „ 12; Vujo Drča, trg. Benkovac „ 12; Dušan Rašković, svešt. Jagodnja „ 12; Kalanj Vaso, težak, Žažvić „ 12; Kesć Petar, Kn. polje, težak „ 12; Crkvena Opština Đevrske „ 12; Lakić Dušan, Bilšani „ 12; Ilija Kutlača, Split „ 12; Simeon Perčević, st. man. Krupe „ 12; Mirko Sinobad, svešt. Kn. polje „ 24; Stevo Žigić čin. Šipada, Šbenik „ 12; Jovan Miodragović, sveštenik, Mokropolje „ 12

Prilozi za „Glas“

Table of additional contributions for 'Glas'. Includes: Kosta Stanišić, Ljevno Din. 4; Čatić Risto, paroh, Gubln „ 4; Dr. Ivo Grgić, Kula „ 64; Trišić Milan, sveštenik, Vrljka „ 14; Đura Krunić, Beograd „ 14; Rajčević Vitomir, sudija Obrenovac „ 4; Rakić Mako, podn. Kragujevac „ 10; Milan Stefanović, dir. Jadran. Podun. Banke, Beograd „ 20; Jovan K. Prostran, narednik, Knin „ 14; Banica Svetislav, direktor gimn. Šbenik „ 30; Jurković Dušan, notar Benkovac „ 50; N. N. i prijatelji iz Knina „ 1,500; Peter Vujanović, Padene „ 14; Jeremaž Nikola, vet. por. Skoplje „ 14

Table of contributions to 'Đački dom' (Prilozi za „Đački dom“ u Šibeniku) with names and amounts. Includes: Dr. Tihomir Đorđević, prof. Univerziteta, Beograd Din. 10; N. N. sakupio u Splitu „ 2,000; Ljubica Malešević, Kistanje „ 25; Mihailo Jelača, prota, Đevrske „ 64; Prot. Ljubomir Vrcelj, Split „ 24; Krečak Nikola, svešt. Žagrovic „ 30; Evgenij Nožin, svešt. Polača „ 50; Tane Kalanj, sr. šk. nadzornik, Bankovac „ 64; Dr. Josip Lalić, ljekar Šbenik „ 4; Mirko Stojanec, učitelj Split „ 30; Prot. Ljubomir Vrcelj i prijatelji „ 50; Skolsko društvo, Šbenik „ 10; Timotijević Agaton, sreski načelnik Biograd „ 30; Prot. Stevan Javor, Vis „ 100; Vujo Drča, trg. Benkovac „ 14; Dušan Rašković, svešt. Jagodnja „ 52; Tode Rastović, trg. Kula „ 14; Kalanj Vaso, težak, Žažvić „ 14; Dr. Poturica, ljekar, Šbenik „ 30; Petar Kesć, Knin. polje „ 10; Miloš Vojvodić, težak Kula Atlagić „ 10; Crkvena Opština Đevrske „ 64; Don Ivo Milčić, župnik, Posed. rje „ 10; Mile Bajalica, Mostine „ 20; Prof. Ležalac od prijatelja „ 15; Lakić Dušan, Bilšani „ 88; Dr. Čen Šain, ljekar, Šbenik „ 10; Ilija Kutlača, Split „ 24; Ljuna K. Jovan kaplar, Poljica Barane „ 6; Šolaja Jovan, svešt. Ivoševci „ 50; Petar Živković, aim. general Beograd „ 76; Kalpić Luka, čuvar pruge Vrpolje „ 6; Belanović Živko Petrov, Đevrske „ 9; Petar Milčić, Žegar „ 50; Pavle Milčić, Žegar „ 50; Bogdan Kubat, Žegar „ 20; Božajec Marko, učitelj Brbinj „ 18; Simeon Petričević uprav. man. Krupa „ 14; Kancelarija Mitropolita Dositeja Zagreb „ 64; Mirko Sinobad, svešt. Kn. polje „ 20; Jelka Drezga, Split „ 60; Stevo Žigić, čin. Špada, Šbenik „ 76; Nikola Dragičević, sveštenik, Imotski „ 76; M. Budimir, Kistanje „ 76; Trifan Vojvodić, kožarska radnja, Stara Pazova „ 14; Proto Petar Stojisavljević, Orkovi „ 10; Iguman Naum Milković, man. Dragović „ 10; O. Partenije Mokovac, Broćanac „ 10; Milan Trišić, svešt. Vrljka „ 10; Nikolaj Sinjković, svešt. Šišći „ 10; Marko Plavša, svešt. Sinj „ 10; Tomov K., dir. Učit. škole Šbenik „ 20

Prilozi za „Đački dom“ u Šibeniku

Table of additional contributions for 'Đački dom'. Includes: Plavša Marko, paroh, Sinj Din. 14; Prigodom krštenja Lenčice cerke Rade Ležalca, učitelja iz Biskupije: Ksenija Grgić, Knin Din. 50; Nikola Vukojević, paroh, Biskupija „ 50; Pavle Zelić, sveštenik, Šbenik „ 40; Dr. Ivo Grgić, advokat, Kula „ 50; Mirko Sinobad, paroh, Knin „ 40; Ležalac Radivoj, učitelj Biskupija „ 50; Stevo Vukojević, trgovac, Knin „ 20; Juraj Antičić, narednik-vodnik, Knin „ 10; Jovan Šo'aja, paroh, Ivoševci „ 10; Geca Ružica Čudina „ 10; Na počast uspomene počivše supruge Rine: Dr. Špiro Šeat, upravnik državne bolnice u Sarajevu Din. 500; Sveštenik Dušan Rašković na

sabirni blok sakupio Din. 100, a priložiše:

Table of 'sabirni blok' contributions. Includes: M. Radmanović Din. 2; Drago Jović Din. 2; Agaton Timotijević Din. 10; Lj. Pešić Din. 3; Vaso Vukčević Din. 5; Marija ud. Popović Din. 28; Dušan Rašković, paroh, Din. 50; U mesto čestitke Božičnih praznika g. Episkopu Irineju: O. Nikanor Kalik Din. 30; O. Simeon Petričević „ 20; Prigodom smrti arhimandrita profesora Serafima Kalika: Prot. Mihail Jović, Šbenik „ 20; Prot. Milan Macura, Šbenik „ 20; Prot. Stevan Prostran, Šbenik „ 20; Pop Pavle Zelić, paroh, Šbenik „ 20; Sveštenstvo Eparhije Dalmatinske, napisalo Pismo sveštenog g. Episkopa Dr. Irineja Đorđevića, za velikog dobrotvora Dračkog Doma u Šibeniku uplatilo prilog od Din. 10,000 (draset-hljid).

Prigodom smrti ud. Marije Nesanović

Table of contributions for the death of Marije Nesanović. Includes: Prot. Ljubomir Vrcelj, Split Din. 20; Sveštenik Damjan Štrbac, sakupio po sabirnom bloku u Žegaru: Damjan Štrbac, sveštenik din. 15; Stojarka Štrbac, popadlja din. 15; Zelić Uroš, crkveni pojac din. 3; Gužvića Dušan, crkveni pojac din. 2; Malbašić Savo, komandir stanice din. 4; Kubat Bogdan, upravnik pošte din. 4; Janja Kubat, din. 1; Svetozar Kubat; din. 1; Slavka Kubat, din. 1; Stanko Kubat, din. 1; Nevenka Kubat, din. 1; Vladimir Kubat, din. 1; St. Dobrić, trgovac din. 5; Tudor Nanić, trgovac din. 11; Veljko Nanić, din. 4; Stevan Rotari, žandarm, din. 2; Milan Kostić, žandarm, din. 1; Jovo Vučković, podnarodnik din. 2; Stojiljko Stojković, žandarm din. 1; Dako Mirilo, din. 1; Božo Koleta, učitelj din. 10; Dr. Nikola Oljekop, ljekar; din. 5; Aleksandra Sklarenc, din. 1; Milan Obradović, cipelar din. 1; Milica Obradović, din. 1; Danilo Savić, komandir žand. stanice Kupa din. 2.

Na sabirni blok u Žagrovicu Sveštenik Nikola Krečak prikupio:

Table of contributions for 'Na sabirni blok u Žagrovicu'. Includes: Dr. Jovo Klicov, ljekar din. 10; Nikola Krečak, paroh din. 10; N. N. Žagrovic din. 5; Nonković Tode, Žagrovic, din. 10; Rašković Lazo, Žagrovic din. 11; Radović Đuro, din. 11; Dimitrović Mile, din. 2; Ljudevit Hiž, din. 10; Abramović Avgust, st. Straža din. 10; Dimitrović Mile, din. 1; N. Kolanđžija, din. 5; M. Samardžija, din. 5; Crkva Žagrovička, din. 5; Kolanđžija, din. 6.

Brojno stanje zdravstvenih zadruaga. Prema izvještaju Saveza zdrav. zadruga u 1933 godini bilo na njegovu području 90 zadruga, 59 zadrughnih zdravstvenih stanica, 62 zadrughna lekara i 53 zadrughne apoteke. U zadrugama je bilo učlaeno više od 40 hiljada zadrugara. Pored zadatka da voravstveno obezbijedi svoje članove, zdravstveno zadrugarstvo poveloc je borbu protiv biljnih bolesti i štetočina i važnaua se oko zdravstvenog obezbeđenja stoce.

Prva zadrughna bolnica u Bugarској

U Bugarској je otvorena prva zadrughna bolnica koja je naišla na odličan prijem ali i na velike smetnje od strane privatnih lekara. Bugarски lekarski savez izjavio je u jednoj rezoluciji da ne moze da se izjasni protiv zadrughnih bolnica, jer ne moze da se javi kao protivnik drughstvenog razvoja.

Protstavnik vizitika „Prijedloze-kultu matice za Sjever. Dalmaciju: Pavle Zelić Stampa Nove Stamparije - Šbenik Protstavnik Nikola Čikalo,

Захваљеној културној базној пукуженој нарочити целокупно ва Отаџбине сретљивој ством ко Са в радощу Далмациј Патријар ВАРНАВ 1926 г. обновљеној блажену и у њима посетивши скромно чано и в посета Н тријарха та коју је ЗЗАНИЧ православној тинској саставу. Митропол ситеј, Е Битољски њо-карлов лијан, Ви вички г. Д ско-херце и многобо ством. Овако ва ретко његова С баш у ов ларној го дујући вер меру наш Учитеља ља Саве. тако вели моје пасте ђени и так Правосл матинског Свјатјејше Високопре ма свечани где стиге и проводи чивши ту Св. Архан гова Свет цима, кре